

Fotografové Jičina

Dana Veselá

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav reklamní fotografie a grafiky
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Dana VESELÁ**
Osobní číslo: **K07252**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Reklamní fotografie**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **1. Teoretická část:**
Fotografové Jičína

2. Praktická část:
a) katalog výrobků nebo služeb:
Zlozvyky života
b) volný výstavní soubor:
Světlo

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

rozsah práce: minimálně 25 stran textu + předepsané přílohy.

Součástí obhajoby práce i hodnocení je přednáška na téma teoretické části bakalářské práce v rozsahu max. 15 min. včetně obrazové prezentace. Přednáška není reprodukování obsahu práce.

2. Praktická část:

a) katalog výrobků nebo služeb: odevzdává se vázaná publikace – katalog, obsahující celkem 12 – 15 fotografií – formát 24x30 jako maketa s grafickou úpravou + soubor 7 – 10 zdrojových fotografií ve formátu 30x40cm (nebo odvozený formát) adjustovaných ve formě výstavních zvětšenin a instalovaných. Publikace bude obsahovat krátký informativní text.

b) volný výstavní soubor: ucelený, koncipovaný soubor fotografií (explikace + písemná obhajoba), min. 10 ks fotografií v archivní kvalitě, výstavní formát (min. 50x60 cm), libovolná technika, adjustováno + artist's statement cca 400 – 500 slov.

Současně budou všechny části praktické i teoretické práce odevzdány v digitální podobě na 2ks CD – teoretická v .pdf formátu a dále všechny fotografické práce v uvedených technických parametrech, včetně artist's statementu obou částí bakalářské práce (vždy cca 400 – 500 slov).

Dále na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškerá dostupná odborná literatura a webové stránky vztahující se k tématu po konzultaci s vedoucím práce.

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Hana Fajstauerová**

Vedoucí praktické části: **prof. Mgr. Pavel Dias**
Ústav reklamní fotografie a grafiky

Datum zadání bakalářské práce: **1. října 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **17. května 2013**

Ve Zlíně dne 1. prosince 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- беру на вѣдомі, же бакалѣрскѣ/дипломовѣ прѣце буде уложѣна в електроникѣ подобѣ в универзитнѣм информѣцнѣм систѣму а буде доступнѣ к нѣхлѣднѣтѣм;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně .....14. 12. 2012.....

Dana Veselá

Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Teoretická práce se zaměřuje na historický průřez fotografy působícími v Jičíně v minulosti ale i v současnosti. Objevuje nové neznámé autory a skutečnosti a doplňuje již dříve známá fakta.

Klíčová slova: fotografie, město Jičín, historie

ABSTRACT

Teoretic part is aimed on the historical selection of the photographers wich has worked and are working in Jicin. Explore new unknown authors and facts and finaly is completing already known facts.

Keywords: photography, the town of Jicin, history

Děkuji Josefu Knoppovi, Jaroslavu Koutovi a Vladimíru Úlehlovi za cenné informace poskytnuté během osobních rozhovorů. Dále bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Haně Fajstauerové za věcné připomínky a poskytnutí chybějících informací a v neposlední řadě chci poděkovat Regionálnímu muzeu a galerii v Jičíně za zpřístupnění potřebných informací.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 11. května 2013

Dana Veselá

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 JIČÍN A JEHO OKOLÍ.....	11
1.1 VZNIK MĚSTA JIČÍNA	11
1.2 JIČÍNSKÉ OKOLÍ A FENOMÉN TURISMU	13
1.3 PRŮŘEZ FOTOGRAFICKÝMI TECHNIKAMI POUŽÍVANÝMI HLAVNĚ V ZAČÁTCÍCH FOTOGRAFIE.....	14
2 FOTOGRAFOVÉ Z JIČÍNA	16
2.1 PRVNÍ ZMÍNKY O FOTOGRAFECH A PŘIBLÍŽENÍ SOUČASNÉ DOBY.....	16
2.2 (PRVNÍ) ZNÁMÉ FOTOATELIÉRY V JIČÍNĚ	19
2.2.1 Fenomén jičínského náměstí	23
2.2.2 Porovnání vizuální stránky fotografií Josefa Picka a Antonína Brožka.....	24
2.3 DALŠÍ JIČÍNŠTÍ FOTOGRAFOVÉ	27
2.4 JOSEF KNOPP	34
2.4.1 Velkoformátová celoplošná fotografie.....	38
2.5 JAROSLAV KOUT A OBDOBÍ FOTOGRAFICKÉHO SPOLKU V JIČÍNĚ.....	40
2.6 JIČÍNSKÁ TRAGÉDIE ROKU 1968.....	42
2.7 POROVNÁNÍ VIZUÁLNÍ STRÁNKY FOTOGRAFIÍ KNOPPA A JAROSLAVA KOUTA	44
3 DNEŠNÍ FOTOGRAFICKÉ DĚNÍ V JIČÍNĚ.....	46
3.1 POHLED NA SOUČASNOU FOTOGRAFICKOU SITUACI V JIČÍNĚ	46
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	53
SEZNAM AUTORŮ	54

ÚVOD

Název mé bakalářské práce je Fotografové Jičina. Toto město jsem si nevybrala náhodně, je to mé rodné město, ve kterém žiji dodnes a mám k němu velmi kladný vztah. V mé práci bych Vás ráda seznámila s vývojem fotografie a s působením fotografů, kteří byli s tímto městem úzce spjati. Převážná většina z nich byla jičínskými rodáky, což se samozřejmě odrazilo i na jejich tvorbě. Město jako takové má zvláštní urbanistický ráz daný nejen jeho polohou, ale i významnými osobnostmi, které velice zřetelně ovlivnily vzhled dnešního města tak často vyhledávaného turisty nejen z České republiky.

Je důležité uvědomit si, jak podstatnou práci fotografové od počátků fotografie vytvořili, bohužel velmi často se tato skutečnost opomíná. Neměli příliš snadné živobytí a technická vybavenost byla nutně omezená, ale i přes tyto problémy dokázali zachytit snímky dnes již neopakovatelné, díky kterým dnes máme mnohem lepší představu o životě lidí v té době a i o městě samotném. Nebýt jejich práce mohli bychom se častokrát jen domýšlet kusé informace dochované v kronikách a soudobých tiscích. Ráz města se dokáže měnit neskutečně rychle a obrazová informace je proto pro nás nedocenitelnou pomůckou k dotváření historických souvislostí. Význam fotografie je z hlediska dokumentace regionálních dějin nenahraditelný. Fotografie je rovnocenným pramenem vedle písemných dokumentů. Obsahuje informace k historii obce a poskytuje hmatatelné důkazy jejich jednotlivých změn – společenských, politických a především registruje vývoj jednotlivých objektů i celých částí popisované lokality.

Toto téma, jak jsem již zmínila výše, není příliš zpracovanou částí jičínské historie. Z velké části je to dáno i obdobím, o kterém píší. Období druhé poloviny 19. století, kdy nalézáme první zmínky o jičínských fotografech, nepatřilo mezi období s větším a přesnějším množstvím písemných záznamů o fotografické činnosti. Dnes je ve fotografické sbírce Regionálního muzea a galerie v Jičíně poměrně velká sbírka, ať již negativů či samotných fotografií, avšak problémem je nedostatek informací určujících jak jejich dataci, tak jejich autoritu. V loňském roce uspořádaná výstava týkající se historie jičínských fotoateliérů získala v Jičíně velký ohlas, což jen podpořilo moji snahu o zjištění dalších informací a zájem o toto téma.

Ráda bych při tvorbě této práce vycházela samozřejmě z dostupných materiálů, kterými jsou přírůstkové knihy sbírky pozitivů a negativů a dále evidence II. stupně v systému Bach muzea a dále z veškeré dostupné literatury, která kdy byla vydána. Vedoucí fotografické

sbírky Mgr. Hana Fajstauerová a Jana Kořínková jsou mými dalšími informačními zdroji a já jsem velmi vděčná za jejich cenné rady a poznámky k mé bakalářské práci. Ovšem nej-cennějším přínosem pro mne bylo setkání a následné rozhovory s historiky a fotografy v Jičíně působícími. Vzhledem k jejich vyššímu věku věřím, že mají pro mne velmi podstat-né informace ať již o svojí fotografické činnosti, tak i o fotografech v Jičíně působících. Kostrou mojí práce se staly dostupné písemné zdroje, avšak věřím, že se mi podaří Vám představit i skutečnosti nové a dosud neznámé. Mojí snahou je ukázat Vám vývoj fotogra-fie v Jičíně od jeho počátku až do období sametové revoluce v roce 1989. Chci Vám před-stavit fotografy v jiném kraji neznámé, avšak pro Jičín podstatné, a mnohdy jsou zde téměř stejně kvalitní amatéři jako profesionální fotografové.

1 JIČÍN A JEHO OKOLÍ

1.1 Vznik města Jičína

Úvodem mé bakalářské práce považuji za nutné seznámit Vás s malým městem, ze kterého pocházím já a celá moje rodina již po několik generací. Téma celé mé práce se Jičína úzce týká, většina mnou zde následně zmíněných fotografií jsou rodilí Jičínáci a svůj život v tomto městě prožili.

Město Jičín vzniklo na území, které bylo vybíráno jako sídelní místo již v dobách prehistorických. Archeologické nálezy dosvědčují pravěké osídlení regionu od mladší doby kamenné a ukazují, že patří k prazemědělské oblasti české země. Město samotné leží v severovýchodních Čechách na řece Cidlině a v dnešní době má přibližně 17 tisíc obyvatel.

První zachovalá písemná zmínka o Jičínsku pochází ze 12. století. Tuto zmínku zastupuje zakládací listina strahovského kláštera ze čtyřicátých let, ve které jsou zapsány dary pražského biskupa Jana I. z východních Čech, mezi nimi je i velišské panství. V jeho prostoru byl přibližně koncem 13. století vystavěn královský hrad Veliš, jež se stal správním centrem okolní krajiny.

Poprvé byl Jičín jako statek zmíněn v listině královny Guty Habsburské, manželky českého panovníka Václava II., datované 1. srpna 1293. Královna Guta však záhy zemřela (18. června 1297), její statek převzal král a dal jej v zástavu Lévovi z Konecchlumí k jeho hradu Bradě. Listinou z roku 1304 mu pak odňal Bradu a Jičín. V tomto dokumentu se píše o Jičíně již jako o městě. Z toho vyplývá, že Jičín byl založen někdy v letech 1297 - 1304. Původní město se pravděpodobně nacházelo v prostoru dnešní vsi Staré Místo pod velišským hradem. Zakládací listina se tedy nedochovala.

V prvních desetiletích 14. století sloužilo i město Jičín ke splácení králových dluhů. Roku 1327 vyplatil zástavu Beneš z Vartenberka. Po jeho smrti roku 1332 získal velišské panství s Jičínem jeho nejstarší syn Jan, kterému jej prodal král Jan Lucemburský v roce 1337. Tato koupě znamenala zásadní změnu v právním postavení Jičína, stal se poddanským městem.

Za Vartenberků začal Jičín užívat pečeti s vyobrazením městského znaku. Na počátku 15. století, roku 1416, bylo prodáno měšťanům tzv. právo královo. Výsady, obsažené v tomto nejstarším městském privilegiu, významně přispěly k všestrannému rozvoji Jičína.

Důležitým majitelem Jičina pak byl rod Trčků z Lípy. Jejich rod držel pozemkový majetek na Jičínsku až do počátku 17. století. Pro poddanská města znamenala jejich vláda dobu rozkvětu. Jičín tehdy prosperoval a rozmnožoval svůj pozemkový majetek. Za Trčků byla vystavěna Valdická brána (1568- 1578) jako součást městského opevnění (jeho součástí byly ještě dvě další brány, které ale byly zbořeny na počátku 19. století), která se stala dominantou města a tou zůstala i do dnešní doby. Právě tato brána je jednou z nejfotografovanějších a tím pádem nejznámějších částí města.

Během vlády rodu Smiřických v 17. století došlo v Jičíně k výbuchu jičínského zámku - přesněji se tak stalo večer 1. února 1620. Ve sklepení jičínského zámku došlo k výbuchu střelného prachu, část zámku se zřítila a v jeho troskách zahynul i jeden z posledních potomků tohoto rodu - Eliška Kateřina a dále její švagr Jindřich Slavata.

Statky rodu Smiřických, kteří neměli příliš štěstí v rodové linii, získala obratnou finanční politikou jedna z nejvýraznějších osob jičínské historie, Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna, generalissimus císařských armád v období třicetileté války. Tento talentovaný vojevůdce a ekonom změnil ráz Jičina nejmarkantnějším způsobem. Jeho schopnost bystře odhadovat soudobou politickou situaci mu postupně upevnila postavení na císařském dvoře. Otec byl nemajetným a nevýznamným nekatolickým šlechticem a jeho syn se svou obratností stal rovnocenným partnerem samotného císaře, což se mu stalo osudným. Po své matce Markétě Smiřické byl spřízněn s poslední zdravou dědičkou panství Markétou Salomeou Smiřickou, která musela po bitvě na Bílé hoře opustit Čechy. O Valdštejnově pevné pozici svědčí i to, že v roce 1622 do Jičina přicházejí jezuité na jeho pozvání, ačkoliv osud smiřických statků ještě nebyl v té době zcela vyřešen. Roku 1620 je Valdštejn jmenován dvorským válečným radou, 1622 zemským velitelem Čech a zároveň povýšen na hraběte. O rok později se už stává knížetem z Frýdlantu, který začíná v Jičíně budovat své správní centrum a uzpůsobovat si sídlo, které si nijak nezadalo se současně počatou stavbou jeho pražského paláce. Kolem roku 1625 je na vrcholu své moci a získává povolení, aby na svých panstvích vládl jako suverén, včetně práva razit si vlastní mince. Taková moc nebyla příliš pochuti jeho nepřátelům, a tak byl 25. února 1634 zavražděn v Chebu.

Albrecht z Valdštejna se rozhodl společně se svými architekty přebudovat celé město. Velmi důležitá byla celá urbanistická koncepce města a celé město si dodnes hrdě udržuje Valdštejnův odkaz. Z rukou jeho italských architektů se nám dodnes dochovala podoba jičínského zámku (jehož průčelí jediné má dnes empírovou úpravu), kostel sv. Jakuba Vět-

šího a lipová alej končící loggií atp. Dnes neslavně známá věznice Kartouzy ve Valdčicích byla vybudována jako klášter kartuziánů a měla umocnit význam Jičina, kde měly být i další kláštery a dokonce sídlo biskupství a univerzity.

O Albrechtu z Valdštejna by se dalo psát ještě mnoho, jeho barokně komponovaná krajina zde v kraji je ojedinělým dílem v celých Čechách, avšak to by bylo vhodné pro bakalářskou práci s jiným tématem. Přejdeme proto o několik století dále, do období 1. republiky a do doby, kdy zde působil Ing. arch. Čeněk Musil, který se svým regulačním plánem města velmi zasáhl do jeho dnešní podoby. Jeho nejznámějšími stavbami v Jičíně jsou například budovy ve čtvrti zvané Čerovka, Masarykova obchodní akademie, Hotel Paříž a Husův sbor církve Českobratrské, nemocnice, bývalý Okresní úřad, plovárna, zámecký park aj. Architektem je bezesporu on, ovšem autorstvím fotografií již zmíněných budov z tohoto období ze souboru nazvaného ve sbírce pozitivů v RMaG pouze Musil, si nemůžeme být úplně jisti. Jeho syn Zdeněk Musil je jedním ze mnou později uvedených fotografů a stejně tak možným autorem zmíněných fotografií.

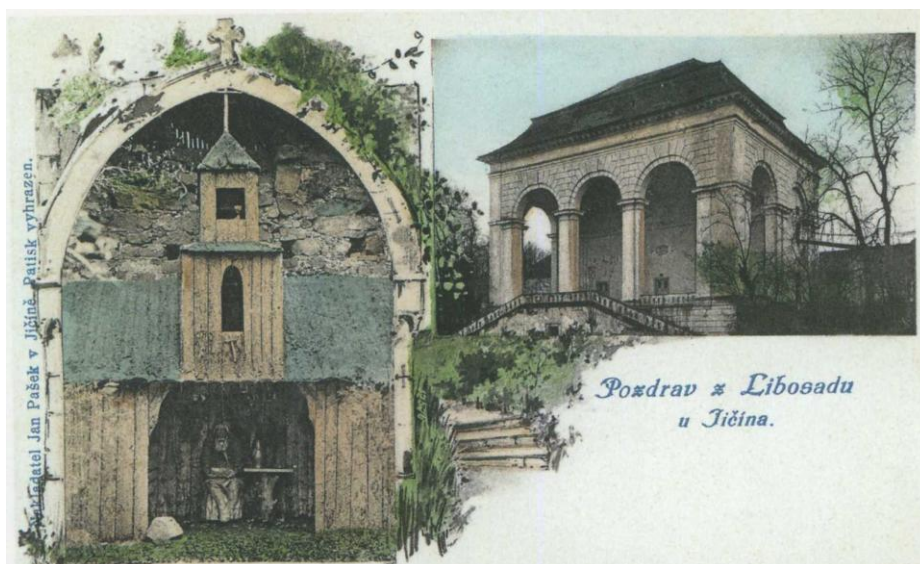
Zde bych ráda svůj historický exkurz do dějin města Jičina ukončila. Pro mne bylo důležité Vás seznámit s fakty, díky kterým má Jičín i v dnešní době svůj nezaměnitelný ráz a charakter a neustále láká davy turistů a s tím i spojené hledáčky fotoaparátů.

1.2 Jičínské okolí a fenomén turismu

Pro fenomén fotografií Jičina je nutné zmínit i období počínající turistické fotografie. Jičín je vsazen do malebného koutu Českého ráje, ne nadarmo se mu přezdívá "Vstupní brána do Českého ráje". Je východiskem mnoha turistických tras a přírodní a historické památky má takřikajíc "za rohem". Zájem o krajinu byl povzbuzen někdy koncem 30. let 19. století převládajícím romantismem, a tak lze s možnou opatrností říci, že právě v tomto období se zrodil fenomén turistiky.¹ Ve mnou sledovaném regionu, v Českém ráji, se vydávání fotografických pohlednic dá datovat ke konci 19. století. Je faktem, že se nám z tohoto období dochovaly více pohlednice vydávané ve větších nákladech než originální fotografie vyráběné ve fotokomorách pouze v kusových sériích.

---

¹ ČERMÁK Karel, Putování po zlaté stezce Českým Rájem, Gentiana Praha 2005, ISBN: 80- 86527- 17- 4

Obrázek 1- Dobová pohlednice ze sbírky Ing. Karla Čermáka

1.3 Průřez fotografickými technikami používanými hlavně v začátcích fotografie

V této části práce bych Vás provedla stručným přehledem fotografických technik používaných fotografy od druhé poloviny 19. století. Jelikož základy fotografie byly položeny na začátku 19. století, je zřejmé, že mnohé z těchto technik se již v dnešní době nepoužívají. Není však pravdou, že by vymizely úplně. Dnešní fenomén digitální fotografie sice značnou měrou ovlivnil použití klasických technik, avšak čím dál tím více fotografů se k těmto technikám navrací zpět. Zde je jen malý výčet technik, které se v té době používaly, zejména pak to jsou techniky, které používali následně mnou zmínění jičínsí fotografové.

Daguerrotypie

Byla prvním fotografickým procesem, při kterém se podařilo ustálit fotografovaný obraz. Vynalezl jej Jacques Daguerre roku 1839. Proces, který používá postříbřenou měděnou desku, byl velmi krátce po svém vzniku odkoupen francouzskou vládou a ta jej poskytla k volnému užití. A právě díky tomuto rozhodnutí se fotografie začala šířit po celém světě.

Mokrý proces (archerotypie, kolodiový proces)

Vynalezl jej Angličan Frederick Scott Archer roku 1851. Tento proces je procesem, při němž je podstatou exponování a vyvolávání za mokra. Tím se vytvořil velmi kvalitní negativ, který umožnil, na tehdejší dobu, dokonalou reprodukci obrazu. Nahradil předchozí daguerrotypii a kalotypii, byl používán v letech 1881-1885. Obraz vznikající při tomto procesu má červenohnědou barvu. V dalších letech jej nahradily želatinové fotografické filmy.

Tento proces můžeme najít například ve fotografiích níže zmíněného Františka Josefa Hetschela, jednoho z prvních fotografů působících v Jičíně.

Stereofotografie

Ve fotografii byla využívána od roku 1853. Vytváří nám dojem 3D prostoru. Dvě fotografie, pořízené ve stejném okamžiku a ve stejné vzdálenosti, jako jsou lidské oči, nám poté umožní iluzi prostorového vjemu. Prvním, kdo zkonstruoval stereofotoaparát, byl Jules Duboscq a bylo to kolem roku 1850. Tuto techniku používal mnou níže zmíněný Antonín Brožek, v jehož pozůstalosti se našly i stereofotografie.

Obrázek 2- Stereofotografie nalezená v pozůstalosti Antonína Brožka.

2 FOTOGRAFOVÉ Z JIČÍNA

2.1 První zmínky o fotografech a přiblížení současné doby

Než začneme tuto kapitolu, je nutné zmínit, že zdroje o prvních fotografech Jičína jsou velmi skrovné, v období druhé poloviny 19. století se netvořily prakticky žádné písemné záznamy o působících fotografech. Jedinými dostupnými zdroji jsou přírůstkové knihy Regionálního muzea a galerie v Jičíně (dále RMaG) a v loňském roce vydaná publikace Jičínští fotografové do roku 1945.

V druhé polovině 19. století se v Jičíně vytvořily dva první fotografické ateliéry. **Hugo Tichý** působil v domě na Staré poště na Holínském předměstí Jičína. V roce 1873 převzala jeho fotografický závod firma Lahn. Jeho zde uvedená fotografie je pravděpodobně nejstarší fotografií dochovanou ve sbírce RMaG v Jičíně. Ze zadní strany je podepsána Františkem Filipem, jičínským pekařem a je datována k roku 1867, čemuž ale fotografie obrazově nevypovídá. Dalo by se říci, že její datace bude spíše směřovat k roku 1870.

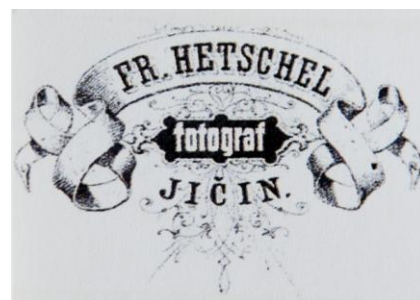

Obrázek 3- Pravděpodobně nejstarší fotografie zachovaná ve sbírce RMaG Jičín.

Pravděpodobným autorem je Hugo Tichý.

Dalším z fotografů, působících v druhé polovině 19. století, je samozřejmě **František Josef Hetschel**. Tento fotograf nepůsobil jen v Jičíně, ale jeho působení je možné nalézt i v Mnichově Hradišti, městě vzdáleném od Jičína přibližně 30 km. Pracoval na tzv. "mokrý kolo-diový proces."

Obrázek 4- Marie Proftová, narozená Pohlová, manželka sládka ve Starých Hradech s pravnučkou Marií Čespírovou. Fotografie byla pořízena před rokem 1865, soukromá sbírka Ing. Karla Čermáka.

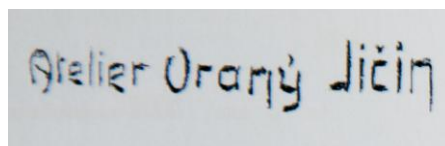

Obrázek 5- Poručík ostroštreleckého sboru v Jičíně, nedat.

K roku 1907 je zmiňován i fotograf **František Josef**. Informace o něm se objevují jednak v Úplném adresáři a popisu politického okresu jičínského z roku 1907, jednak v díle Jaroslava Mencla (2. díl Historické topografie města Jičína). Bohužel jsou tyto dva záznamy jedinou dochovanou zmínkou o tomto fotografovi, nedochovaly se ani žádné snímky z jeho působení. Je však možné, že jedna z fotografií ze soukromé sbírky Ing. Karla Čermáka

datovaná k roku 1871 (ač připisována Františku Horovi, malíři a fotografovi z Jičína), by alespoň datací mohla odpovídat dílu tohoto neznámého fotografa.

Václav Vraný si v letech 1907 - 1912 zbudoval na Valdickém předměstí u domu čp. 137 v Nové ulici dřevěný ateliér. Získal řadu ocenění jako například

Diplom výstavy polytechniky ve Lvově v roce 1902, Diplom a zlatou medaili na průmyslové výstavě v Samboru v roce 1904 a bronzovou státní medaili v Hodoníně v roce 1905 atd. Stejně jako František Josef Hetschel rozšířil své fotografické působení i mimo Jičín, v jeho případě se jednalo o Nový Bydžov, město vzdálené od Jičína přibližně 30 km. Fotografoval starosty, výstavní trhy Českého ráje, hasiče atd. Tento fotograf pracoval již v posledních letech života Josefa Picka a byl současníkem Antonína Brožka, dvou nejvýznamnějších majitelů fotoateliérů v Jičíně. Tím se dostáváme do další části mé bakalářské práce, k nejznámějším ateliérům v Jičíně.

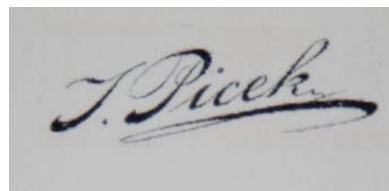
Obrázek 6- Hudební spolek Smetana při představení Prodané nevěsty v Jičíně v březnu 1924.

2.2 (První) známé fotoateliéry v Jičíně

Jičín v této době měl přibližně 9-10 tisíc obyvatel, ale přesto zde už v té době byly současně 3-4 fotografické ateliéry. Je důležité zmínit, že fotografické ateliéry vedli vyučení fotografové, kteří měli koncesi a živnost v Jičíně. Prvním z nich je níže zmíněný Josef Picek.

Josef Picek (16.11.1849 - 1.7.1915)

Tento fotograf měl fotografický ateliér ve velké zahradě táhnoucí se po celé východní straně domu čp. 39 (nároží Husovy a Havlíčkovy ulice). Původním povoláním byl hostinský, a proto koupil roku 1881 dům čp. 45 na Husově třídě, kde býval dříve hostinec "U Picků". V jeho hostinci se u tzv. stolu pravdy scházela jičínská smetánka, což mu zajišťovalo stálou a velmi dobře situovanou klientelu ateliéru. Po jeho smrti si ateliér pronajal fotograf Eugen Pokorný. Se svojí ženou, Marií Janderovou z Hořic, měl Picek tři dcery a dva syny. Jeho syn Jaroslav byl také fotografem a provozoval svou živnost v Charkově na Ukrajině. Samotný otec Josefa Picka - Jan Picek - byl fotografem a svou živnost měl v Hořicích.

Obrázek 7- Společnost "U Picků" roku 1894.

Josef Pícek zemřel po dlouhé nemoci v roce 1915. V jičínských novinách se tehdy objevila následující zpráva: "Chvalně známý fotografický ateliér i restaurace těchto dnů zesnulého majitele p. Josefa Pícka budou i nadále rodinou zvěčnělého vedeny vlastní režii k plné spokojenosti svých příznivců, jakož i veškerého obcenstva².

Fotografie Josefa Pícka zachycují Jičín na přelomu 19. a 20. století. Jsou neopakovatelné svou čistotou a ostrostí záběru. Díky jeho pečlivé práci se dnes dovídáme mnoho informací o místní architektuře, v jeho díle najdeme logické celky dokumentující v té době současný stav škol, památek, náměstí, pomníků a soch. Nejtypičtějším prvkem na nich je záměrná absence náhodných diváků, Pícek se snažil zachytit objekt bez rušivých elementů. V jeho ateliéru vznikala řada velmi důmyslných portrétních fotografií ať už skupin či jednotlivců i s použitím různých dekorací.

Obrázek 8- Josef Pícek, nedat.

Obrázek 9- Josef Pícek s první dcerou, nedat.

---

² *Jičínské noviny XXXIV., 20. 7. 1915, č.12, s. 3*

Antonín Brožek (31. 1. 1869 Lomnice nad Popelkou - 14. 2. 1949 Jičín)

Narodil se manželům Ferdinandu Antonínovi a Žofii Brožkovým jako čtvrté z osmi dětí, ale bohužel úmrtnost dětí v té době byla značná, a tak z celé rodiny se dospělosti dožily jen dvě z nich. Jeho otec, **Ferdinand Antonín Brožek**, byl v letech 1862 - 1870 jedním z prvních fotografů ve městě Brně. Pravděpodobně kvůli menším úspěchům v portrétní fotografii však z Brna odešel a dál se zabýval místopisnou fotografií. Rodina se velmi často stěhovala, a tak Brožek ve svém dětství navštěvoval více škol: Liberec, Hradec Králové-Kukleny, Lochenice, Libšany, Rovensko pod Troskami a Prahu-Žižkov. Rodina se nakonec usadila v Jičíně, kde ve fotografické tradici pokračoval jeho syn Antonín. Ten za mlada pravděpodobně bojoval jako interbrigadista ve španělské občanské válce.

Obrázek 10- Dnešní náměstí Svobody v Brně, vizitka, 1867, autor Ferdinand A. Brožek.

Obrázek 11- Skupina ostrostřelců ve Vysokém Mýtě, kolem 1871, autor Ferdinand A. Brožek.

Po vyučení fotografem začal provozovat živnost v Jičíně. Oprávnění k provozování této živnosti mu bylo vydáno 31. května 1897, tedy v jeho 28 letech. Zpočátku měl dřevěný ateliér na rohu ulic Na Hrádku a Širovy (dnes Ruské ul.). Po zboření tohoto ateliéru v roce 1931 přesunul svůj ateliér na Malé náměstí do domu čp. 12. Zajímavou perličkou je, že roku 1909 spáchal majetkový delikt a skončil na 6 neděl v žaláři. Nebyl v této době tak dobře finančně zajištěn jako například Josef Pícek. Zřízení živnosti a její udržení bylo jistě velmi nákladné.

Získal, stejně jako mnou již dříve jmenovaný Václav Vranný, několik ocenění. Jednou z nich obdržel v roce 1903 na výstavě v Hořicích, avšak největší ocenění získal již v roce

1899 za kolekci momentek z císařských manévřů. Císař František Josef I. jej odměnil a arcikníže Josef Ferdinand vyznamenal zlatou náprsní jehlicí s korunou a monogramem.

Obrázek 12- Fotografický ateliér A. Brožka postavený v roce 1912. V roce 1931 byl zbořen.

Obrázek 13- Antonín Brožek.

V září roku 1915 byl Antonín Brožek odveden do první světové války. Narukoval 3. března 1916 v Jičíně a sloužil ve Vídni, v Uhrách - Šoproni, v Čechách - Kadani, Mladé Boleslavi atd. V roce 1949, v roce jeho smrti, se stal společně se Stanislavem Mihulkou a Janem Podlipným členem královéhradeckého Společenstva fotografů. Po jeho smrti rodinná fotografická tradice nezanikla - jeho syn, **Lubomír Brožek**, se stal též fotografem.

Lubomír Brožek v 50., 60. letech pracoval v jedné jičínské fotoslužbě. O tomto období nám informace podává vyprávění Josefa Knoppa: *"On tam v tom komunálu dělal prvního vedoucího. Byl tam hodně dlouho a s ním tam dělal také pan František Hladík, který tam poté dělal vedoucího. Měli tam dvě slunce v rohu v sokolovně a měl nějakou dvouokou zrcadlovku, v té době ještě jednooké nebyly. Měli takové jiné fotky, já ani nevím, jak to dělali, jestli si třeba nato sehnali cizí film, ale prostě byly takové jiné. Dělali tam i svatby, kabinety a fotky z tanečních."*

2.2.1 Fenomén jičínského náměstí

Je velmi důležité zmínit, že práce těchto mnou zmíněných fotografů má velký přínos v dnešní době. Je samozřejmostí a logickým faktem, že fotografové v tehdejší době zachytili dnes již velmi často naprosto změněnou podobu města i jeho obyvatel. Jedním ze zajímavých momentů je zachycení fenoménu jičínského náměstí. Toto historické centrum města bylo samozřejmě vyhledávaným prvkem a i v dnešní době jej fotografují prakticky všichni návštěvníci města. Ve 30. letech 19. století zde byly pořízeny dvě kamenné kašny, které zdobila sochařská výzdoba novopackého sochaře Jana Suchardy. Západní kašně vévodila socha Neptuna, té východní pak socha Amfitrité.

Nejstarší originální fotografií náměstí je fotografie Josefa Picka. Na tomto záběru je ještě zachycena i druhá kašna se sochou Neptuna. Tato kašna však roku 1894 byla porušena mrazy a po nějakou dobu byla pouze ohraničena zdobenou kovanou mříží. Posléze ji v roce 1901 nahradil vodní stojan. Socha i se zbytky kašny byla uskladněna ve sklepení školy. Neposední školáci sochu Neptuna dokonce natřeli vápnem a urazili jí ruku. Až v roce 1915 Karel Stuchlík sochu opravil a Neptun zdobil severní svah Čerovky až do období nacistické okupace, kdy byla definitivně zničena.

Obrázek 14- Část Velkého náměstí s pohledem na kostel sv. Ignáce, přelom 19. a 20. století.

Obrázek 15- Západní strana náměstí při trhu, před rokem 1894.

Obrázek 16- Jihozápadní strana náměstí při konání malého trhu, před rokem 1894

Obrázek 17- Jičínské náměstí do roku 1901, vodní stojan nahradil Neptunovu kašnu, autor Josef Pícek

I díky pečlivé fotografické práci se podařilo odhalit mnoho podobných příběhů z celého města i jeho okolí. Jejich práce zachytila mnoho již dnes zbořených budov a mimo jiné také významné politické a společenské události 20. století.

2.2.2 Porovnání vizuální stránky fotografií Josefa Pícka a Antonína Brožka

Přestože tito fotografové byli současníky a fotografie byla v období provozování jejich živnosti takřkajíc v plenkách, je již na jejich snímcích patrný odlišný přístup k práci a rozdílný zájem o fotografovaný objekt.

Josef Pícek

Byl fotografem architektury a města Jičína samotného. V jeho práci je možné vysledovat až přepečlivou snahu o dokonalý záběr architektury. Věnoval se převážně celkům, jako byly budovy škol, památek, kostelů atp. Velice se soustředil na centrum města a jeho dominanty, věnuje se i velmi detailně záběrům z věže novoměstského kostela na Staré město, které zachytil i v několika časových etapách. Zajímavostí jeho snímků se stala snaha o naprostou absenci jakýchkoliv rušivých elementů a hlavně diváků. Jeho záběry jsou ostré, velmi čisté a přesně popisné. Staly se důležitou informací o městě samém a zachytil na něm jeho již neopakovatelný ráz.

Obrázek 18- Před požárem v roce 1886.

Obrázek 19- Na domě čp. 89 je mezi reklamami i upoutávka na ateliér Josefa Pícka, nedat.

Antonín Brožek

Byl fotografem zcela odlišného smýšlení. Centrum města, na rozdíl od Josefa Picka, jej příliš nezajímalo. Věnoval se hlavně fotografiím menších uliček a zákoutí Jičína. Často se u něj objevují záběry z Nového města. Velice významné jsou fotografie i jednotlivých budov často i s celými rodinami, které zde žily. Jeho cílem bylo zachycení současného života ve městě, nešlo jen o jeho architektonický ráz. Brožek nemá tolik "dokonale" technicky zpracované a čisté snímky, jako měl Josef Pícek. Na řadě snímků jsou znát jeho finanční problémy. Jeho fotografie nejsou na tak silné papírové podložce, která u Josefa Picka nikdy nechybí. Rozdílná je i barevnost fotografií, zatímco Pícek má své fotografie světlé a ostré, Brožek je halí do tmavých stínů a volí spíše odstíny šedi.

Obrázek 20- Dům čp. 21 v ulici Na Hrádku.

Obrázek 21- Širova (dnešní Ruská) ulice.

2.3 Další jičínští fotografové

Ještě před válkou a během první republiky působil v Jičíně ještě jeden fotograf - amatér **Jaroslav Koubek**. Ten byl strojařem a dlouhá léta dělal konstruktéra v Hradci Králové v ČKD. Podle slov Josefa Knoppa: *"... našel jsem ve starém časopise - jmenoval se Zpravodaj - takový týdeník, a v něm jsem našel jeho fotografie. Byly to fotografie všechno tady z Jičína nebo z Českého ráje, což je celkem logické. Jičín je historické město, a tak se tu daly dělat slušný obrázky, a co se týče Českého ráje, tam je to jasné. I prachovské skály se dobře fotografovaly, skály nebyly tolik zarostlé jako v dnešní době."*³ O tomto fotografovi bohužel není ve sbírce RMaG jediná zmínka, ani jeho fotografie. O jeho existenci jsem se dozvěděla pouze od Josefa Knoppa, který sám s ním fotografie v začátcích své kariéry konzultoval.

Na začátku první republiky se v Jičíně objevuje fotograf **Eugen Pokorný**. Tento fotograf si pronajal původní ateliér Josefa Picka, který se uvolnil po jeho smrti. Poté působil v domě čp. 26 na Starém Městě. Před druhou světovou válkou se odstěhoval do Kopidlno, malého města vzdáleného od Jičína přibližně 15 km.

Obrázek 22- Eugen Pokorný

Obrázek 23- Vodárenská věž, původní sgrafita, nedat.

---

³ Dnes, v roce 2011 již je Prachov opět z velké části beze stromů díky těžbě dřeva.

Dalším fotografem v této době byl **Rudolf Mevald**. Jeho ateliér se postupem času stěhoval po celém Jičíně, nejprve sídlil v čp. 26 na Novém Městě, poté v čp. 37 na Husově ulici a po skončení druhé světové války na stejné ulici, ale v čp. 60. Živnostenský list dostal koncem roku 1928 a v roce 1949 patřil s dalšími třemi jičínskými fotografy (Antonín Brožek, Stanislav Mihulka, Jan Podlipný) ke královéhradeckému Společenstvu fotografů. Sám Lubomír Brožek pravděpodobně byl jeho žákem.

Obrázek 24- Oslava osvobození, průvod na Žižkově náměstí, 13.5.1945.

Zdá se mi podivné, že si Antonín Brožek nevychoval svého syna k fotografickému řemeslu tak, jako to bývalo zvykem. Možným důvodem byla politická situace kolem roku 1948 a jisté finanční obtíže Antonína Brožka. To, že byl Lubomír Brožek vyučen u Rudolfa Mevalda, nám dokládá však pouze mnou prezentovaný rozhovor s Josefem Knoppem.

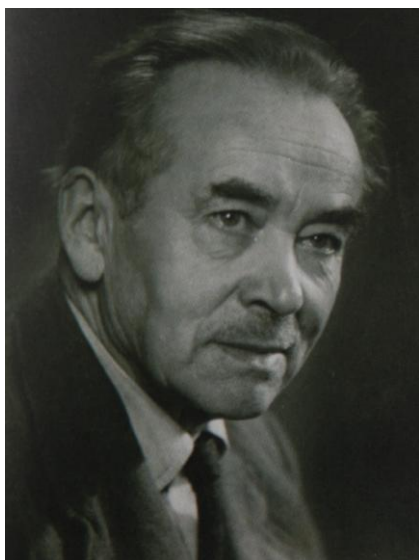
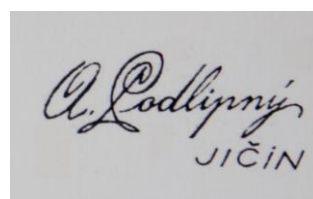
Dalším fotografem bydlícím na Husově třídě byl pan **Kvalt**. O tomto fotografovi nelze v žádných dostupných materiálech nalézt nějakou zmínku, avšak opět zde máme svědectví z úst Josefa Knoppa: *"Měl ateliér na Malém rynečku, byl velice pečlivý a hodně lidí se od něj učilo. Jeho syn se též stal fotografem a odstěhoval se do Prahy, kde dělal dlouhá léta v ČTK a nakonec dělal fotografa Husákovi na Hradě."*

Posledním fotografem z první poloviny 20. století byl **Stanislav Mihulka**. Jeho živnostenský list pochází z 10. března 1942. Ateliér měl v Havlíčkově ulici v čp. 37. Jeho ateliér fungoval ještě v 70. letech, jelikož patřil pod Komunální služby. Poté odešel do Nové Pa-ky, kde už také zůstal.

Významnými fotografy první republiky byli **Alois Podlipný** a posléze jeho syn **Jan Podlipný**.

Alois Podlipný (1879 - 1964)

Původně působil jako fotograf v Českém Brodě, ale v roce 1922 otevřel svůj fotoateliér v Jičíně na Husově třídě čp. 76. Roku 1945 získal dokonce od Národního revolučního výboru v Jičíně potvrzení, že smí "fotografovat místní výjevy na ulicích i rázu vojenského" pro místní archiv a kroniku.

Obrázek 25- Alois Podlipný.

Obrázek 26- Husova třída čp. 76 v roce 1934. Ateliér Aloise Podlipného.

Jan Podlipný (1.3. 1910 - 17.1. 1994)

Narodil se v Českém Brodě jako druhé dítě manželů Podlipných. Záhy se rodina přestěhovala do Jičína, kde si jeho otec, Alois Podlipný, založil v roce 1922 svůj fotoateliér. Jan Podlipný se vyučil fotografem v Bratislavě a základní službou sloužil jako vojenský fotograf v Praze. Dům i celý fotografický ateliér renovoval a značně rozšířil i fotografické služby. Tvořil portrétní

fotografie (i kolorované), fotografie průkazové a amatérské. Vytvářel i originální velko-rozměrová školní tabla a jeho manželka mu s jeho prací pomáhala.

Roku 1951 byl ateliér začleněn pod družstvo Fotografia Pardubice. V té době se začal zájmat o zpracování barevné fotografie systémem barevných filtrů a stal se jedním z průkopníků této metody ve Východočeském kraji. Během své fotografické praxe vychoval mnoho učňů, kteří se k němu rádi vraceli i po několika letech. Jan Podlipný pracoval jako jičínský fotograf až do roku 1982, kdy odešel do důchodu, a zemřel 17. ledna 1994 v nedožitých 83 letech.

Obrázek 27- Fotograf Jan Podlipný s manželkou ve fotoateliéru (a prodejně) na Husově třídě
čp. 76, nedat.

Obrázek 28- Představenstvo společenstva hostinských a výčepníků v Jičíně, 1939.

Vrátím-li se k ateliéru pánů Podlipných, dochoval se nám do dnešní doby nepřekonatelný popis celého ateliéru i fotografické techniky z úst Josefa Knoppa, ještě dnes žijícího fotografa z Jičína, který sám tento ateliér jako malý kluk navštívil.

"Nejprve byl obchod, krám, kde se přijímaly objednávky. Poté byly tři schůdky a malá čekárna před ateliérem, do kterého se chodilo jakoby ze dvora, kde byl malý předpokoj. Ten předpokoj byl oddělený závěsem od ateliéru, kde už se poté následně zhotovovaly snímky. Ten ateliér, ten byl největší v celém Jičíně, vešlo se tam tak 20 lidí, když například přišli na svatební fotografii."

"Pan Podlipný se živil jen fotografií a vybavení jeho ateliéru bylo pro tehdejší dobu typické, jako měli všichni ostatní. Základem byla dřevěná fotografická měchová komora, dřevěný stojan na čtyřech kolečkách na pojezd. Fotoaparát měl centrální závěrku (takový balónek) a musel se samozřejmě počítat čas. Objektivy tam byly bez závěrky a myslím, že ateliéry v Jičíně měly tak maximálně dva - tři objektivy, více beztak pro jejich práci nebylo potřeba. Všechny ty objektivy byly poměrně měkké (což bylo potřeba právě kvůli použitým kamerám), aby se nemuselo tolik retušovat. Kamera měla vzadu posuvný rámeček, matnici, na druhé straně rámečku byla kazeta na ploché filmy 10 x 15, 13 x 18, 18 x 24. Po expozici fotograf odešel dozadu, kde se vyměnily negativy a mohlo se fotografovat dál, ale je pravdou, že se tenkrát negativy velmi šetřilo. Světla - to měly dvě slunce, taková parabolní - a uprostřed byla buď jedna velká žárovka, nebo 4 menší, a vždy byly mléčné a před tím takový malý klobouček. To odráželo světlo a díky tomu pak bylo světlo rozptýlené a měkké. Tenkrát blesky, jako jsou dnešní, nebyly, tenkrát byly blesky na hořčík, který se odpálil a díky tomu bleskl. Bohužel materiály tenkrát byly málo citlivé a do Jičína je dodávala Foma Hradec Králové, která neměla pořádnou bílou ani černou."

"Tak tedy, pan Podlipný měl v ateliéru temnou komoru, poté tam byla jedna místnost, ve které se retušovaly fotografie, negativy a dělaly se adjustace. Nevím, jak ze začátku před válkou, ale rozhodně po ní tam měl vždy nějakého pomocníka na retuše, většinou to dělaly holky, a také míval své učedníky, kterým poté mohl vypsát i výuční list a oni poté mohli založit svoji živnost. Bohužel, po druhé světové válce, resp. po roce 1948, jim všechno znárodnili, barák i obchod, a tak potom musel vlastně ve svém vlastním baráku platit nájem."

Shrneme-li historický pohled na fotografickou práci je jasné, že už od doby existence Habsburské monarchie a první republiky ji nemohl vykonávat každý. Bylo nutné mít výuční list či koncesi na to, aby se fotograf mohl svojí prací živit. Mnou popsání fotografové svou koncesi získali a pracovali ve svém oboru prakticky celý život. S Jičínem je však i spjata několik amatérských fotografů, kteří také vtiskli svými snímky život dnes již zapomenutým koutům Jičína.

Mezi nejznámější amatérské fotografy patří František Klobouček, Antonín Fingerland, Jiří Trejbal a Zdeněk Musil.

Zdeněk Musil

Akad. arch. ZDENĚK MUSIL

Zdeněk Musil nebyl fotografem z povolání. Byl akademickým architektem, což se velmi promítlo v jeho snímcích města. Jak říká Josef Knopp: *"Fotografická kompozice se dříve probírala jen na katedře architektury, a proto také jedni z nejlepších fotografů byli architekti. Samozřejmě že to bylo logické - oni měli perfektní kompozici, ať už byly foťáky jakékoliv, tak oni tu kompozici zvládli dobře už proto, že jim ta škola dala správný pohled na obraz."*

V záběrech Zdeňka Musila je zdokumentována řada událostí 50. let 20. století, které formovaly a hlavně měnily celé město. Je pravděpodobné, že autorem některých těchto fotografií je i jeho otec, Ing. arch. Čeněk Musil, který se svým regulačním plánem města velmi zasáhl do jeho dnešní podoby.

Obrázek 29- Děkanský kostel sv. Jakuba, 24.2. 1951.

Obrázek 30- Průhled z Valdické brány na Valdštejnovo náměstí, 15.10.1951.

Antonín Fingerland (26. 2. 1900 Jičín- 27. 12. 1999 Hradec Králové)

Prof. MUDr. Antonín Fingelrand, DrSc. se narodil 26. 2. 1900 v Jičíně. Vystudoval lékařskou fakultu na Karlově Univerzitě a na doktora veškerého lékařství byl promován 23. ledna 1924. V letech 1929 - 1952 byl stálým přísežným soudním znalcem. Za svou práci byl odměněn Šiklovou cenou roku 1944, Hlavovou cenou v roce 1961 a v roce 1966 získal hlavní cenu předsednictva vědecké rady MZ. Za jeho celoživotní dílo mu byla v roce 1970 udělena Cena Jana Evangelisty Purkyně. Antonín Fingerland potvrdil na svých fotografiích citlivost a vysokou míru profesionality. Jeho snímky zachycují významné objekty Jičínska, jsou kvalitou srovnatelné se snímky profesionálů, kteří se ale okolí Jičína tolik nevěnovali. A tak fotografie od tohoto autora dokladují změny především v architektuře na vesnicích. Jeho práce je časově zařaditelná do období druhé světové války.

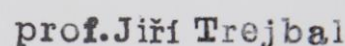
Obrázek 31- Antonín Fingerland.

Obrázek 32 - Jičínský zámek, vstupní schodiště do Porotního sálu, 1941.

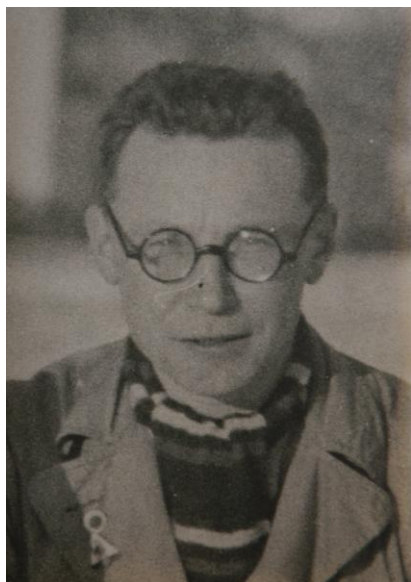
Jiří Trejbal (2. dubna 1901 Kounov- 26. září 1985)

Své mládí strávil v Mladé Boleslavi, kde vystudoval reálku. Poté studoval Akademii výtvarných umění v Praze a složil i pedagogické zkoušky pro vyučování na jiných školách. Vyučoval krátce v Hlučíně, ale jeho delší působení můžeme zaznamenat na Slovensku u Prešova, kde působil jako gymnaziální profesor. A právě tam se stal vášnivým fotoamatérem. Po návratu do Čech,

prof. Jiří Trejbal

přesněji do Jičína, se vedle vyučování věnoval aktivní práci ve zdejším muzeu, což ho přivedlo k fotografiím i kresbám mizející architektury v Jičíně i v širokém okolí. Jako člen České národopisné společnosti dokumentoval mimo jiné lidové sušárenství, o kterém sbíral materiál po celé tehdejší Československé republice a o kterém publikoval odborné práce. V období končící druhé světové války a osvobození v roce 1945 se stal amatérským fotografem Jičína. Používal deskový Certotrop, objektiv Zeiss Tessar a filmový Rolleiflex se stejným objektivem.

Na svých snímcích zachytil venkov na Jičínsku ve své kráse a síle, jak vypadal v dobách první republiky. Velké statky, detaily hospodářských budov a jednotlivostí jsou neopakovatelnou měrou nejdůležitějším dokladem charakterizujícím sílu selského stavu na Jičínsku, který byl po roce 1948 jako i jinde systematicky zničen, a vesnice dostala zcela jiný ráz.

Obrázek 33- Jiří Trejbal, nedat

Obrázek 34- Češov čp. 7- stodola, 1941.

2.4 Josef Knopp

Vzhledem k tématu mé bakalářské práce a k nedostupnosti písemných zdrojů jsem se dostala k nejzajímavější části mé práce, a to k rozhovorům se žijícími fotografy. Jako prvního bych zde ráda uvedla pana Josefa Knoppa, fotografa, který strávil v Jičíně celý svůj život a až v současné době častěji přebývá v Nové Pace.

Josef Knopp

Tento fotograf bydlel v Jičíně celý svůj život. Jeho cesta k fotografii byla velmi spleťitá a složitá, ve své podstatě vyplynula z těžké životní situace.

Věnujme se nyní na chvíli otázce týkající se otce Josefa Knoppa. Jeho otec byl dentistou a zubařem v Jičíně. V roce 1935 jej odvezli nacisté do koncentračního tábora v Terezíně a poté následně do Ravensbrücku, kde byl až do konce druhé světové války. Ke konci války byli vězni používáni na opravu železničních tratí, které byly velmi často bombardovány americkým letectvem.

"Táta se vždycky prý modlil, aby ho nedali za lokomotivu nebo do zadního vagónu. Na ty stříleli jako na první, Američani nevěděli, jestli tam jedou vězni nebo co. Při jednom takovém náletu se lidé z toho vlaku rozutekli a tátovi se podařilo s jedním Maďarem a jedním Francouzem utéct. Oni to už měli domluvené, to že utečou, a tak prostě využili první příležitosti, která se jim naskytla. Chtěli se dostat co nejbližší k frontě, doufali, že tam seženou nějakou záchranu, i když vlastně vůbec nevěděli, jestli je nepostřílejí, jen co je uvidí. Šli jen v noci, přes den se schovávali v lesích a při životě je držel jenom cukr a voda. Vodu vždycky někde našli a cukr si celou dobu schovávali už v táboře. Nakonec byla fronta rychlejší než oni. Měli strach jít blíž, ale nakonec se jeden z těch jeho společníků odhodlal, a protože uměl trochu anglicky, tak šel za vojáky z fronty a řekl, že jsou vězňové. Poslali je k Červenému kříži, ti jim dali nejprve najíst, protože táta vážil v té době jen asi 45 kilo, dali jim nějaké šaty a vystavili jim nějaký průkaz o totožnosti osoby. V táboře se chvíli zotavovali a pak odešli dál do Čech. Táta se bál pohraničních Němců, ti byli nejhorší, a tak domů nakonec šli přes Rakousko, a pak na Slovensko do Bratislavy, odkud sem potom táta přijel vlakem. Já jsem ho pomalu ani nepoznal, když se vrátil, tak se to na něm podepsalo."

Otec Josefa Knoppa neměl v životě příliš mnoho štěstí. Přežil druhou světovou válku, ale to ho bohužel nezachránilo před komunistickým režimem. Během něho byl zavřen do věznice jako nepohodlná osoba. Vše, co se stalo jeho otci, velmi ovlivnilo Knoppovu budoucí fotografickou práci. Ale k tomu se dostaneme později.

Josef Knopp po absolvování základní školy chtěl jít (po vzoru svého otce zubaře a dentisty) na stomatologii v Praze. Zkoušky o přijetí na stomatologii úspěšně složil, ale bohužel v té době to nebylo možné bez povolení okresu. Okresní úřad v Jičíně mu nástup na školu nepovolil. Jak sám říká: *"Kdybych si býval dal přihlášku do Hradce, Bydžova, nebo někam*

jinam, tak mě možná vzali, ale bohužel kvůli komunistům jsem prostě nemohl." Tak nastoupil na gymnázium, ale vzhledem k nedostatku finančních prostředků, musel ze školy odejít. Nakonec mu nezbylo nic jiného než jít na průmyslovou školu. Bohužel pro něj byl vyhozen opět. A tím na dlouhou dobu skončily veškeré jeho pokusy o studium.

Už jako 14-ti letý chlapec musel živit rodinu, a tak za svůj život vystřídal mnoho povolání. Pracoval jako zedník, pokrývač, v zelinářství atp. Plat nebyl valný, a tak se rozhodl zkusit štěstí mimo Jičín, kde jeho rodina prakticky nesměla dostat práci, konkrétně v Hradci Králové v ČKD. Nakonec v tomto podniku pracoval přes dvacet let v řízení kvality výroby. Ale finanční stránka dojíždění zde stále hrála svoji velkou roli a tady již nastupuje otázka fotografie.

"U nás doma se vždycky fotografovalo. My měli asi 3 nebo 4 aparáty a já jsem říkal tátovi, že to chci taky zkusit. Táta mi radil, co a jak, a tak jsem začal, ale nechtěl jsem si sám vyvolávat negativy a zvětšovat snímky. Ale když jsem donesl první negativ panu Podlipnému a zjistil, kolik bych za to musel platit, tak jsem se rozhodl dělat si to sám. Zjistil jsem, že to není tak složité, v té době už byly chemikálie, barevné vývojky, materiály a hlavně fotoaparáty. Já jsem začínal na Flexaretě na svitkový film, pak jsem měl léta Veltax, byl měchový vyklápěcí a mělo to objektiv Tessar Zeiss a byl na 6 x 9. Měl jsem i z druhé ruky takový malý foťáček na ještě menší formát než byl kinofilm. Začal jsem fotit kamarády a měl jsem i malý zvětšovač, díky kterému jsem nazvětšoval pozitivy. Pak jsem dostal Flexaretu V. a tam šel jak kinofilm, tak svitek 6 x 6."

Po těchto skromných začátcích se rozhodl své fotografie konzultovat a vydal se proto za již výše zmíněným Jaroslavem Koubkem, fotografem pracujícím v Hradci Králové v ČKD. Od něj se dozvěděl další informace o technice, chemii, postupech a o tom, jaké má používat materiály. Dá se obecně říci, že si zjistil vše, co k fotografii potřeboval, vše co se týkalo technické stránky fotografování. Problémem byl ale naprostý nedostatek informací o kompozici fotografického obrazu. Jak jsem již dříve uvedla, fotografickou kompozici nebo kompozici jako takovou vyučovali pouze na katedře architektury, a proto i podle slov Josefa Knoppa byli nejlepšími fotografy po této stránce právě architekti. Díky tomu, že se s nimi začal stýkat, se mu podařilo udělat první zakázku, což bylo nafocení vernisáže jedné výtvarné výstavy.

Je pravdou, že největší motivací pro něj bylo v té době finanční ohodnocení jeho práce. Zakázky se začaly hromadit a vypadalo to na slibnou začínající fotografickou kariéru. Bo-

hužel přišla závažná nemoc. Josef Knopp dostal svou první mozkovou příhodu, nemluvil, nepsal, jezdil na vozíku, měl ochrnutou polovinu těla. Naštěstí mozek zůstal nepoškozen, a tak se po nějaké době rekonvalescence mohl znovu pustit do práce. Z tohoto důvodu již nebylo dojíždění do Hradce Králové možné, a tak se fotografie stala jedinou obživou Josefa Knoppa.

Co se týká fotografie, měl svoje jasně stanovená pravidla. *"Maximální technická kvalita, šlo mi o to, aby to byl kvalitní záběr i co se týče kompozice, cena, ta byla taky velmi důležitá. Já jsem všechno dělal na rychlost a za lepší ceny než měla fotoslužba. Další věcí bylo, že jsem nikdy nepil alkohol během práce, ať už jsem fotil cokoli. A poslední, nikdy jsem nedělal kompromitující obrázky. A vždycky jsem všude chodil čistý a upravený."*

Josef Knopp byl ve své době klasickým zakázkovým fotografem - fotografoval svatby, pohřby, křtiny, vernisáže v galeriích a mimo jiné i zdokumentoval depozita v muzeích po celém kraji, fotografoval kostely, venkovská stavení atp. Mimo jiné také pracoval pro Ministerstvo kultury resp. pro Státní památkovou péči. Stal se knižním fotografem, dělal pohlednice, ale ze všeho nejraději fotografoval architekturu. Byl členem jičínského Fotoklubu společně s panem Jaroslavem Koutem, o němž se zmíním později.

Obrázek 35- Staveniště kotelny pro sídliště U stadionu 1973.

Obrázek 36- Rohový dům ul. Havlíčkovy, u nemocnice,

70. léta 20. století

Co se týká fotografické techniky, byl Josef Knopp velmi dobře vybaveným fotografem. Řekla bych, že se pro něj fotografická technika stala jeho malou vášní a dokázal ji získat i přes velké obtíže jak finanční, tak i politické. V jeho rukou se vystřídal nespočet fotoaparátů - Pentagony, Praktiky, Magnola (vyklápěcí měchový fotografický přístroj pracující na stejném principu jako Linhof). Díky veškeré této technice se dostal k velkoformátové celoplošné fotografii. Samotná architektura jej donutila poříditi si v té době neskutečně drahou kameru. Dokázal ji propašovat z Německa a s ní i 7 objektivů.

2.4.1 Velkoformátová celoplošná fotografie

Je nutné podotknout, že tato část rozhovoru mne asi nejvíce překvapila. Obdivuji zápal, jaký musel mít Josef Knopp pro fotografii samotnou, když se mu podařilo vytvořit ve své době ojedinělou záležitost, kterou tvořil, jak sám říká, jediný v celé republice.

"Dělal jsem největší fotografie ve své době. Moje největší měla rozměr 6 x 3 metry. Na to nebyl papír, měl jsem to samozřejmě slepované z rolí. Kupoval jsem role od Fomy, bral jsem nejmenší formát 50 x 60 tak 10 metrů a hlavně od jedné série. To jsem bral vždycky tak 12 rolí od jedné šarže, i kvůli zkouškám, protože míchat jednu a druhou šarži, to prostě nejde. Měl jsem v Jičíně jednu místnost, na jednu celou její stěnu jsem si udělal konstrukci, na kterou jsem potom dával ty pásy a měl jsem stůl, na něm zvětšováč se závaží a ještě s prodlužovacím rámečkem a z něj jsem to promítal. Velkým problémem byly žárovky. Často se mi stalo, že jsem to promítl a hned bylo vidět, že to nemá pokrytí, bylo tam skoro vidět vlákno, jak to bylo špatně vycentrováno. A navíc 200 watt byly slabé, takže jsem si šáněl i 500 watt. Dataprojektor jsem použít nemohl, měl jsem filmy 9 x 12, a to by prostě nešlo.

Ale nejhorší práce bylo tonálně sladit jednotlivé pásy. Ale i to jsem vyřešil, pronajal jsem si v jičínské hvězdárně jednu velkou místnost, ve které jsem to dělal, a za ní byla velká louka. Tam jsem vždycky vyběhl se zkouškami a podíval se, jestli mi to všechno sedí. Nechal jsem si vyrobit i velké hliníkové vany, v tom jsem to máchal, ale stejně to nestačilo, problémem bylo jak ty výsledné pásy vyprat. Tak jsem to nakonec všechno nacpal do igelitových pytlů, odvezl jsem to autem na jičínskou plovárnu a jedno po druhém jsem to pral přímo v bazénu. Ale tenkrát ještě nebyl rybník Kníže čistý, byl tam na dně takový píseček, takže jsem to pak musel stejně doma ještě proprat ve vaně. A to praní nebyla otázka chvilky v tom bazénu, to muselo být tak 2 hodiny. No a nakonec jsem natahal šňůry za barákem na dvůr, vzal jsem kolíčky a tam jsem to jako prádlo usušil. A všechno jsem to dělal na klasickou barytovou podložku, protože ty umělé ještě tenkrát nebyly."

Tyto velké fotografie se poté staly nedílnou součástí jeho fotografické činnosti. Podařilo se mu i dokončit školu. Profesor Ján Šmok, uznávaný učitel na pražské FAMU, vytvořil tzv. "fotostudia". V té době komunistický režim nepovoloval více jak dva žáky na semestr, ale tímto šikovným krokem se jim podařilo systém obejít. Tato studia fungovala v Plzni, Hradci Králové a v Brně, pan profesor tam dojížděl a učil žáky hlavně teorii, protože již počítal s tím, že studenti znají praktickou a technickou stránku věci. Tímto způsobem se Josefu Knoppovi podařilo vystudovat obor fotografie, aby se mohl živit fotografií legálně a oprávněně.

Významnou prací Josefa Knoppa se stala fotografická práce o koncentračním táboře Terezín. Pro něj to samozřejmě bylo velmi citlivé téma, jeho otec byl v tomto koncentračním táboře za druhé světové války držen a již tento fakt samotný byl předpokladem pro dobře odvedenou práci. Sám Josef Knopp v Terezíně v jedné z cel během své fotografické práce bydlel a právě díky dokonalému sžití se s prostředím vytvořil velmi emotivní záběry.

Josef Knopp dodnes žije v Jičíně a Nové Pace. Již není aktivním fotografem, z velké části i kvůli druhé mozkové příhodě, která již na něm zanechala své následky. A jak sám říká: *"Já už ty foťáky a všechno kolem neutáhnu."* Za svůj dlouhý nelehký život dokázal vytvořit nepřeberné množství snímků a zdokumentoval i období roku 1968. Tyto fotografie prezentoval jen sporadicky, přeci jen toto téma je i dodnes ožehavým bodem české historie. Obdivuji jej pro neskutečný zápal pro fotografii samotnou, tak pro precizní a zodpovědný přístup k zakázkám, ať už se jednalo o jakékoliv téma.

2.5 Jaroslav Kout a období Fotografického spolku v Jičíně

V této části práce se dostaneme o pár let dále, ale hlavně k jinému druhu fotografie.

Jaroslav Kout

Jaroslav Kout není původem z Jičína, pochází z Kovače, z malé vesničky 15 km vzdálené od Jičína. Do Jičína se přistěhoval až ve svých 27 letech. Jak sám říká, s fotografií začal již v patnácti letech, ale pořádně začal fotografovat až po absolvování povinné vojenské služby. Z koníčku se pro něj stala fotografie "koněm", věnoval jí spoustu času a samozřejmě i finančních prostředků.

Jaroslav Kout je autorem, který ze všech v mé bakalářské práci zmíněných autorů nejvíce publikoval. Začal zasíláním fotografií do fotografických příloh pro amatéry v časopisech jako Vlasta nebo Svět v obrazech a postupně se mu začalo dařit.

"První výstavu jsem obeslal v roce 1961. Byla to tady okresní výstava, tenkrát tam shodou okolností byli i dva fotografové tady z Jičína, oba mnohem větší profíci než já, a já jsem tu výstavu vyhrál. Tenkrát tu výstavu hodnotil Jiří Deníček, výborný fotograf a teoretik, a o to více jsem si té výhry cenil. A pak jsem začal obesílat zahraniční výstavy a rozjelo se to."

V tomto ohledu byl Jaroslav Kout nejúspěšnějším fotografem mé bakalářské práce. Za svoji nedlouhou fotografickou kariéru obeslal přes 300 výstav ve světě. Jako jeden mezi prvními deseti získal čestný titul Autor Svazu Českých fotografů a získal nespočet světových ocenění a medailí. Vystavoval po celé Evropě, dále v Jižní Americe, zde například v Argentíně, Brazílii, Mexiku, v Severní Americe například v USA, Kanadě, a také v Austrálii, na Novém Zélandu, v Japonsku. Samostatná výstava byla uspořádána v San Sebastianu ve Španělsku. Bohužel režim a hlavně finanční možnosti mu neumožnily cestování za svými úspěchy, a tak se za celý svůj život na žádnou ze svých úspěšných výstav nepodíval.

Pro nás nejvýznamnějším počinem Jaroslava Kouta bylo ovšem založení jičínského Fotoklubu kolem roku 1967. Zasloužil se o něj společně s panem Milanem Čurdou, dalším fotografem následně pracujícím v Okresním kulturním středisku, což se později stalo pro spolek velmi podstatnou skutečností. Ale pojďme se podívat, jak fotoklub vlastně fungoval.

"Účastnili jsme se tzv. mapových okruhů: byl okruh Českého ráje, okruh Českobudějovický a v něm jsou zapojeny i kluby ze Slovenska. Také jsme se účastnili mezinárodního okruhu Interfoto přátelství 3 x 3, tam soutěžily 3 kluby z Československa, z Německa a z Polska. Náplní tohoto fotoklubu bylo vlastně obesílat tyto mapové okruhy, což udělaly všechny kluby a fotky putovaly a každý klub ty fotografie hodnotil. Nakonec ten fotoklub, který byl aktuálně pořadatelem, vyhodnotil nejlepší fotografii a vždycky za to byly nějaké odměny, samozřejmě taky podle finančních možností toho konkrétního fotoklubu. Témata fotografií byla většinou volného rázu, o to těžší bylo vybrat dobrou fotografii, těžko se přeci srovnává třeba krajina a aranžovaná fotografie nebo portrét. Fotoklub zanikl v roce 1989- 1990 stejně jako skončilo Okresní kulturní středisko. Po sametové revoluci došlo ke změnám systému a ten amatérismus jako takový prakticky zmizel, přestal být i finančně podporovaný."

Je pravdou, že jičínský fotoklub neměl příliš dlouhého trvání, avšak jeho činnost se nesporně zapsala do jičínské fotografické historie unikátními projekty. Jedná se o šest ročníků mezinárodních fotografických výstav pojatých jako bienále opakujících se vždy po dvou letech. Tak jako to u mnoha dobrých nápadů bývá i tento vznikl náhodou, a to po návštěvě jedné z nemnoha fotografických výstav, které členové spolku navštívili.

"Obeslali jsme fotokluby s pozvánkami a oni nám poté poslali své fotografie. První bienále se konalo roku 1970 a poslední roku 1980 a jmenovalo se Infota. Mezi porotce patřil Ján Šmok (vynikající teoretik a fotograf), Jaroslav Trojan (měl na starosti objednávky filmů pro celou republiku), Emil Pražan (pracovník Krajského kulturního střediska), František Zajíček (ředitel Kulturního střediska) a já osobně. Fotografie nám poslali jak profesionální fotografové, tak amatéři, ale nejvíce to byli amatéři z Čech. My jsme dělali především spolupřadatele, kvůli financím se větší mírou na organizaci podílelo Okresní kulturní středisko."

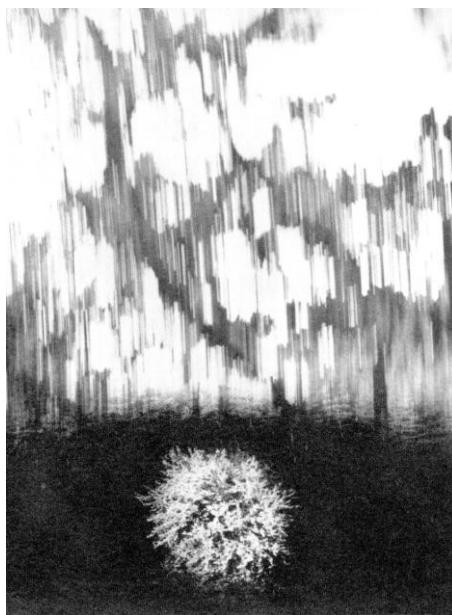
Jaroslav Kout je naprosto rozdílným fotografem od Josefa Knoppa uvedeného v předchozí části bakalářské práce. Byl také komerčním fotografem, fotografoval svatby, motocyklové závody, fotografie motorek do katalogů, spartakiády, pohřby atp. Jeho nejznámější fotografickou tvorbou je ovšem tvorba volná.

"Já jsem fotografie dělal vždy tak, aby ty fotografie neměly jen formu, ale aby také k divákovi promlouvaly. Není to formální fotografie, kde převažuje jen kompozice, ta fotografie má i obsah. Já jsem to samozřejmě dělal tak, abych ty kompoziční prvky vyzdvihl a využil jich, ale vždycky jsem nad fotografiemi opravdu přemýšlel, něco jsem si nastudoval a i jsem je konzultoval (třeba s panem Jánem Šmoke). Kdo nemá trošku talent, tak udělá fotku jen technicky, ale nikdy tam není ten šmrnc. Vždycky jsem dělal fotografii s nějakým záměrem, byl jsem konstruktér a i ta moje profese mne ovlivnila. Vždy jsem měl fotku pečlivě promyšlenou. Dělal jsem z části aranžovanou fotografii anebo momentky."

Obrázek 37- Jaryna

Obrázek 38- Kvetoucí stromy

2.6 Jičínská tragédie roku 1968

Nešťastným rokem nejenom v jičínské historii se stal rok 1968. Tento rok byl velmi bouřlivý pro celou tehdejší Československou republiku. Srpnová okupace vojsky Varšavské smlouvy, v Jičíně konkrétně polskými vojsky, se nesmazatelně zapsala do novodobé historie města a jeho obyvatel.

Polská vojska tenkrát přijela do Jičína pozdě v noci. Najednou se v ulicích objevily tanky plné polských vojáků. Fotografové, kteří okupaci zažili, tenkrát velmi riskovali, i svůj život. Josef Knopp na osudnou okupaci vzpomíná takto: *"Já jsem tenkrát bydlel v ulici pod poštou, jezdili nám doslova pod okny. Něco málo jsem nafotil z okna a z terasy a potom jsem šel i do města. Vždycky, když jsem nafotografoval film, tak jsem zaběhl domů a nechal*

tam negativy. Nosit to při sobě, to jsem se bál. Celou tu okupaci, co tady byla, jsem zdokumentoval, dokonce i tu nešťastnou situaci s hochem Veselým."

Situace, o které se zde Josef Knopp zmiňuje, byl jeden z nejsmutnějších momentů novodobé historie Jičína. Mladého hochu doprovázejícího děvče domů z kina zastřelili polští vojáci, když se snažil dívku bránit společně se ženou, která vyběhla ze sousedního domu.

Dle vzpomínek pamětníků dne 7. září 1968 zavraždil jednadvacetiletý příslušník polské okupační armády Stefan Dorna dva jičínské obyvatele. Opilý voják střelbou ze samopalu zasáhl, vedle zastřelených čtyřicetiletého Jaroslava Veselého a šestapadesátileté Zdeny Klimešové, také sedm dalších osob (včetně dvou polských vojáků), které přežily s různě těžkými zraněními. Pohřeb obětí se 12. září 1968 stal manifestací odporu proti srpnové intervenci. Zúčastnilo se ho několik tisíc občanů. Na místo tragédie nosili příbuzní a přátelé obětí až do počátků "normalizace" květiny.⁴

"Já jsem s ním mluvil asi půl hodinky předtím, než se to stalo. Šli jsme domů z kina, rozešli jsme se a najednou jsme slyšeli střelení, ale nevěděli jsme odkud. Pak začaly jezdit auta z kasáren a policajti. Tak jsem se sebral a šel jsem tam v noci i s bleskem. Za té okupace jsem fotil všude, kde se to dalo. Ale fotografie, ty nejsou vůbec zveřejněné, v té době se to všechno hledalo a já jsem musel mít všechno ukryté."

Jaroslav Kout, současník Josefa Knoppa, má na rok 1968 vzpomínky také: *"Já jsem fotil pohřeb a nějaké fotografie, když sem přijížděli. Ale nikdy jsem se neodvážil ty fotografie nikde publikovat. Do dnešní doby je mám pouze v negativech, ani jsem to nikdy nenazveřšoval."*

Již jen z těchto mála slov je poznat, jakou hrůzu tenkrát museli zažívat lidé, kteří byli událostem roku 1968 přítomni. I v dnešní době si málokdo z nás dokáže představit, jak velké riziko tehdy podstupovali tito dva fotografové, když vzali svoje fotoaparáty a šli do ulic zdokumentovat hrůzu a strach lidí, kteří najednou zjistili, že jim pod okny jezdí tanky s až po zuby ozbrojenými vojáky. Podle mého názoru je možné, že se dodnes někde na půdách a v tajných skrýších nejen těchto dvou fotografů ukrývají snímky z doby, na kterou dodnes téměř všichni pamětníci neradi vzpomínají.

---

⁴ Vzpomínky pamětníků zachované v RMaG v Jičíně v souboru orální historie

Obrázek 39- Srpnová okupace 1968,
Josef Knopp.

Obrázek 40- Srpnová okupace 1968, Josef Knopp.

2.7 Porovnání vizuální stránky fotografií Knoppa a Jaroslava Kouta

Rozdíl mezi snímky Josefa Knoppa a Jaroslava Kouta je patrný již samotným zaměřením obou fotografií. Josef Knopp byl pravým komerčním fotografem a sama komerční fotografie byla jeho obživou. Kdežto Jaroslav Kout se fotografií jako takovou neživil, ale jak sám říká: *"Hlavně jsem to dělal pro peníze, abych si vydělal na posílání fotek na výstavy."*

Josef Knopp je podle mého názoru fotografem, který miluje kvalitní techniku a technicky precizně provedenou fotografii. Již samotný fakt, že jeho nejoblíbenějším námětem na fotografii byla architektura, nám tuto skutečnost jen potvrzuje. Jeho snímky jsou velmi čisté, prosté rušivých elementů a je z nich cítit velká soustředěnost na fotografované téma. Dokázal v lidských portrétech podle jeho vlastních slov zachytit osobnost fotografovaného a sám se dokázal velmi intenzivně vcítit do tématu fotografie.

Jaroslav Kout je autorem velmi promyšlených záběrů, ať už kompoziční stavbou obrazu nebo myšlenkou fotografie samé. Často pracoval s fotografickou koláží a montáží negativů

a tím dával snímkům jakýsi zvláštní pocit. Jeho fotografie Vás nutily k zamyšlení, zda jsou vůbec reálnými záběry. Při snímcích krajiny nepoužíval příliš konkretizace, ale spíše se zaměřoval na neurčitost místa a kompoziční řešení obrazu. Z jeho snímků je cítit pečlivost a snaha nám říci něco více.

Obrázek 41- Jungmannova ulice Jičín,
červen 1947, Josef Knopp.

Obrázek 42- Jaroslav Kout

3 DNEŠNÍ FOTOGRAFICKÉ DĚNÍ V JIČÍNĚ

3.1 Pohled na současnou fotografickou situaci v Jičíně

O dnešní fotografické situaci v Jičíně bohužel není příliš mnoho, co říci. Je zvláštní, že město s tak bohatou a zajímavou fotografickou tradicí nástupem komunistického režimu, dá se říci, fotograficky usnulo. V současné době je samozřejmě v Jičíně několik činných komerčních fotografů provozujících své fotoateliéry. Je to od roku 1989 Jiří Ullrich nebo pan Čeněk Linhart, ale žádná větší osobnost se zde po konci Fotografického spolku nevykytla. Je možné, že to bylo dáno ekonomickou situací, a v dnešní době je to bezesporu nástup digitálních fotoaparátů a určitá nepotřebnost profesionálních služeb. Přesto však je Jičín neustále pod hledáčkem fotoaparátů, a to díky turistům, kteří sem každoročně přijíždějí nejen za krásami města, ale i za krásami jeho okolí.

Vraťme se k panu **Jiřímu Ullrichovi**.

Fotografovat začal již ve 12- ti letech ve školním fotokroužku. Vychodil průmyslovou strojní školu v Jičíně a již během své vojenské služby působil jako útvary fotograf. Vystudoval školu výtvarné fotografie v Hradci Králové a v letech 1983 - 1987 studoval institut výtvarné fotografie při Svazu Českých fotografů.

Roku 1989 si založil doma ve svém bytě svůj první fotoateliér. Začalo se mu dařit, a tak mohl roku 1991 založit svoji firmu v domě čp. 94 na Valdštejnově náměstí. Z počátku tvořil zakázkové fotografie a prodával fototechniku, záhy si však vytvořil i videostudio a točil na zakázky svatby, propagační film o Masarykově obchodní akademii atp. Roku 1998 přesunul svůj fotografický ateliér do domu v Palackého ulici čp. 62, kde působí dodnes.

Dnes je Jiří Ullrich klasickým komerčním fotografem. Jeho hlavní obživou jsou fotografie svateb, tabel maturitních a jiných ročníků, klasická ateliérová portrétní fotografie, fotografie z tanečních a jičínských akcí. Pracuje i s videem, ale nyní již jen ve formě přepisů videokazet na DVD. Do své fotografické činnosti se snaží zapojit, tak jak bývalo zvykem v období první republiky, i svého syna Štěpána Ullricha.

Obrázek 43- Ukázka volné tvorby Jiřího Ullricha

Mezi další soudobé fotografie z Jičína patří i několik amatérů.

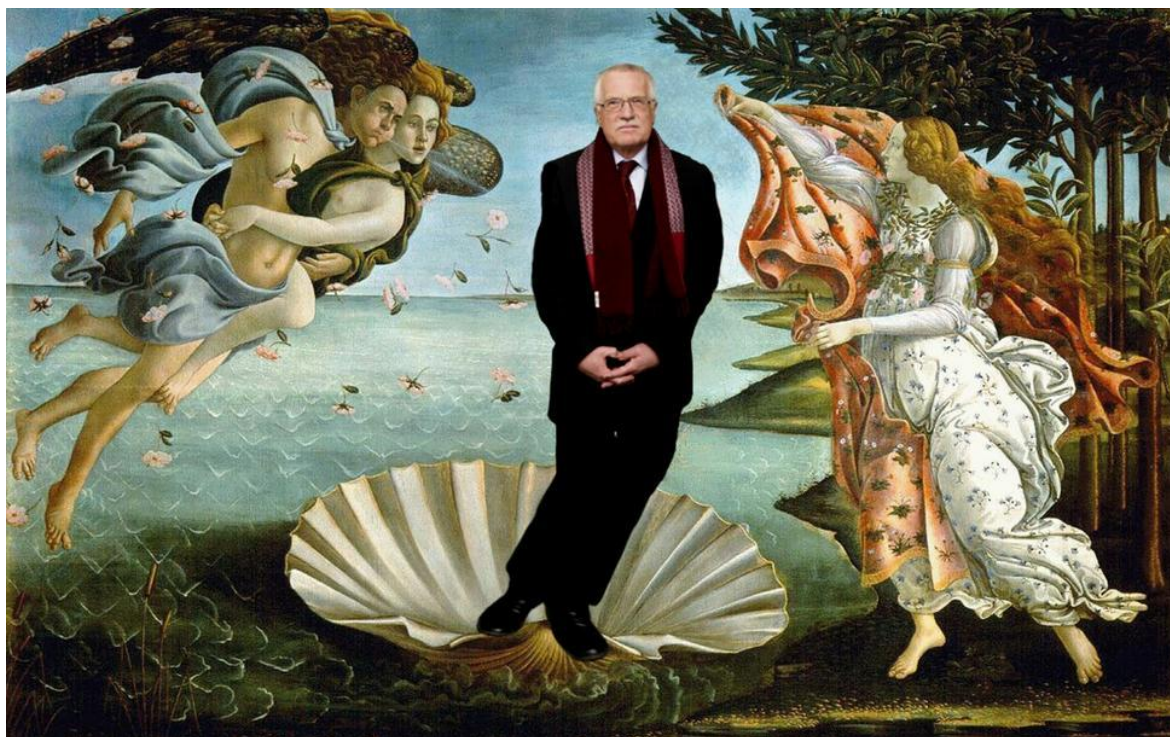
První z nich je ornitolog **Zdeněk Mrkáček**. Tento fotograf patří k fotografům, kteří svoje povolání dokonale spojili se svým koníčkem. Zdeněk Mrkáček pracuje jako ornitolog a během své práce zachycuje přírodní scenérie a živočišnou říši po celém Jičínsku a Turnovsku. Je autorem či spoluautorem 13 knih, 28 samostatných fotografických výstav a tisícovky přednášek.

Obrázek 44 - Ukázka tvorby Zdeňka Mrkáčka

Další amatérskou fotografkou je vlastně jediná žena uvedená v této práci. Jmenuje se **Jitka Pírková**. Jejím otcem je akademický malíř Antonín Jirout, který dozajista určitou měrou ovlivnil její lásku k umění. Sama Pírková byla cyklistickou mistrní světa v časovce a vicemistryní Evropy v silničním závodě v roce 2000. A právě časté cestování po závodech ji přivedlo k touze zachytit místa a lidi, které na svých cestách potkávala.

Její tvorba je odlišná od výše zmíněných fotografů. Je to dáno i faktem, že se fotografii věnuje teprve od roku 2005 a praktickou realizaci jejích děl jí umožnil až nástup digitální fotografie a příslušného softwaru. První samostatnou výstavu měla v roce 2007 v Galerii radosti v Jičíně a od té doby vystavuje pravidelně. Její díla jsou velmi často dotvářena počítačovou montáží a koláží.

Obrázek 45- Ukázka tvorby Jitky Pírkové

ZÁVĚR

Závěrem mé práce bych ráda zhodnotila, jaký byl přínos bakalářské práce pro mne samotnou. Já a moje rodina jsme jičínskými rodáky již po několik generací, a tak byl pro mne výběr tématu logickým vyústěním určité "patriotické" výchovy k rodnému městu. Na začátku mého bádání po fotografické historii Jičina jsem rozhodně nečekala, že zjistím informace dosud nezjištěné a nepublikované, které ocení především v RMaG v Jičíně při práci s rozsáhlou sbírkou. Nové informace jsou velmi cenné, protože je obtížné je získávat ve značně strohém a torzovitém archivním materiálu. Je pravdou, že k tomuto tématu není příliš mnoho písemných zdrojů. Jedná se z převážné části o písemně nezmapované období, ale to nebránilo dalšímu zjišťování a hledání souvislostí v daném tématu. Velice zajímavou částí práce se pro mne během psaní stali tři fotografové - Antonín a Lubomír Brožkovi, Josef Knopp a Jaroslav Kout.

Co se týká Antonína Brožka, stal se nejdiskutovanějším fotografem celé práce. Podařilo se mi dostat k informacím, které byly sporné, avšak z ověřených zdrojů (z úst Josefa Knoppa a Vladimíra Úlehly), a dokonce se mi podařilo najít dalším pátráním jeho pravděpodobného otce, o kterém do té doby nebyla v materiálech jediná zmínka.

Josef Knopp byl pro mne neskutečným objevem. Rozhor s tímto fotografem se stal nejprírodnějším z celé práce. Nešlo zde jen o jeho velmi zajímavý život a fotografickou činnost, ale i o informace o fotografech, které on sám zažil jako malý kluk. Obdivuji přesnost, s jakou mi dokázal popsat přesně do detailů fotografický ateliér Antonína Podlipného od prvního schůdku až po veškerou techniku ateliéru a její funkčnost. Pamatoval si dokonce i fotografa, o kterém neexistují vůbec žádné zmínky, ačkoliv jeho syn se stal fotografem samotného Gustava Husáka. Avšak největším překvapením pro mne byla tvorba velkoformátových celoplošných fotografií. Já sama jsem si vyzkoušela zvětšit fotografii o rozměrech 50 x 60 centimetrů a o to více vzrostl můj obdiv k odvaze a zápalu, s jakým se Josef Knopp popral s fotografií o rozměrech 6 x 3 metry.

Druhým fotografem, bez kterého by nebylo možné dozvědět se o slávě a úspěších jičínských fotografů, je Jaroslav Kout. Tento fotograf, ač světově úspěšný, je velmi skromným člověkem a málokdo z nás ví o jeho celosvětovém působení. Založením Fotoklubu dal Jičinu punc města, které přepečlivě pečuje o své umělce, ať již jsou amatéry nebo profesionály. Je velká škoda, že tehdejší politická situace nepřála rozvoji tohoto projektu, který v sobě skrýval velký potenciál a který by zde bez Jaroslava Kouta a dalších fotografů nevzni-

kl. On sám je mi blízký už tím, že fotografoval svatbu mé vlastní tety a školu navštěvoval současně s mým dědečkem. Obdivuji jej pro perfektní promyšlenost a preciznost kompozic fotografií, do kterých dokázal vždy vtisknout něco navíc.

Psaní této bakalářské práce bylo velkým přínosem pro mne a doufám, že i do budoucnosti se stane moje práce dalším z mála písemných zdrojů k tomuto tématu. A doufám, že i když nyní fotografická činnost v Jičíně "stagnuje", tak že je to jen období před dalšími významnými a zajímavými fotografiemi z tohoto kouta České republiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Nahrávky rozhovorů Josef Knopp
- [2] Nahrávky rozhovorů Jaroslav Kout
- [3] Nahrávky rozhovorů Vladimír Úlehla
- [4] FAJSTAUEROVÁ, Hana; KOŘÍNKOVÁ Jana. Jičínští fotografové do roku 1945, Regionální muzeum a galerie v Jičíně, 2010, ISBN: 978-80-254-6589-9
- [5] KOLEKTIV AUTORŮ. Země koruny České, regionální řada 1996 JIČÍN, Brána do Českého ráje
- [6] ORBIS 1996, ISSN 1210- 9665
- [7] SCHEUFLEER, Pavel. Galerie c.k. fotografů, Grada Publishing spol. s.r.o., spolupráce nakladatelství Kant, Praha 2001, ISBN 80- 247- 9044- 0
- [8] ČERMÁK, Karel. Putování po Zlaté stezce Českého ráje, Gentiana 2005, ISBN 80-86527-17 -4
- [9] ČERMÁK, Karel. Český ráj pohledy do zašlých časů (Příspěvek k dějinám venkovských sídel), Gentiana 2007, ISBN 80- 85627- 19- 0
- [10] ČERMÁK, Karel. Jičín a okolí na dobových pohlednicích, Gentiana 2001, ISBN 80- 902133-9-1
- [11] Vzpomínky pamětníků zachované v Regionálním muzeu a Galerii v Jičíně v souboru orální historie
- [12] Přírůstkové knihy Regionálního muzea a Galerie v Jičíně
- [13] Sbírka pozitivů Regionálního muzea a Galerie v Jičíně, soubor Musil
- [14] Jičínské noviny XXXIV., 20.7.191, č. 12, s. 3

Internetové zdroje

- [1] http://cs.wikipedia.org/wiki/Kolodiov%C3%BD_proces, 31. srpna 2011, 10:25
- [2] <http://www.jinoviny.cz/view.php?cislocianku=2011050008>, 2. září 2011, 10:48
- [3] <http://www.ntm.cz/projekty/fototechniky/cs/>, 5. září 2011 22:00

- [4] http://cs.wikipedia.org/wiki/Historie_fotografie, 5. září 2011 22:10
- [5] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Stereofotografie>, 5. září 2011 0:55
- [6] <http://www.jicinskozpravy.cz/zpravy/2011/1/2369-jedinecny-cesky-raj-zdenek-mrkacek-v-jicinske-knihovne-krtil-novou-knihu.htm>, 6. září 2011 09:55
- [7] http://jicinsky.denik.cz/kultura_region/jicin-pirkova-vystava20090531.html, 6. září 2011, 10:07

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RMaG Regionální muzeum a galerie v Jičíně

SEZNAM AUTORŮ

1. BROŽEK Antonín	21
2. BROŽEK Ferdinand Antonín	21
3. BROŽEK Lubomír	22
4. Prof. MUDr. FINGERLAND Antonín, DrSc.	33
5. HETSCHER František Josef	17
6. JOSEF František	17
7. KNOPP Josef	34
8. KOUBEK Jaroslav	27
9. KOUT Jaroslav	40
10. KVALT	28
11. MEVALD Rudolf	28
12. MIHULKA Stanislav	29
13. MRKÁČEK Zdeněk	47
14. MUSIL Zdeněk	32
15. Ing. arch. MUSIL Čeněk	32
16. PICEK Josef	19
17. PÍRKOVÁ Jitka	47
18. PODLIPNÝ Alois	29
19. PODLIPNÝ Jan	29
20. POKORNÝ Eugen	27
21. TICHÝ Hugo	16
22. TREJBAL Jiří	33
23. ULLRICH Jiří	46
24. VRANNÝ Václav	18